

Vraag 1 (Huwelijksvermogensrecht)
(10 punten)

Rob en Mia Jansen zijn gehuwd onder het opstellen van huwelijksvoorwaarden, inhoudende een koude uitsluiting. Rob Jansen is eigenaar van een woonhuis. Na jarenlange verbouwingen aan het huis lopen de spanningen zo hoog op dat het echtpaar besluit te scheiden. Mia Jansen mag in het huis blijven wonen en het is de bedoeling dat zij tevens het pand in eigendom krijgt.

- a. Hoe verloopt de toepassing van de eigen woning regeling voor de wet IB 2001 vóór de scheiding? (3 punten)
- b. Geef de eventuele consequenties voor het schenkingsrecht aan. (3 punten)

Kort na de scheiding ontmoet Rob de oogverblindende Française Lola de la Rue. Zij besluiten samen te gaan wonen en een huis te kopen. Zij spreken daarbij af dat Lola een onverdeeld aandeel van 30% in het huis krijgt en Rob een onverdeeld aandeel van 70%. Bij een onverhoopte beëindiging van hun samenwoning wordt het huis krachtens verdeling in zijn geheel aan Rob toegedeeld.

- c. Hoe verloopt de toepassing van de eigen woning regeling voor de wet IB 2001? (4 punten)
- d. Geef aan wat de consequenties zijn voor de overdrachtsbelasting. (3 punten)

ANTWOORD 1A

a. Wat is een partner in de zin van de wet IB 2001?
Art. 1.2 Wet IB 2001.

1. Gehuwden, 1.2, lid 1, onderdeel a

Titel 5, Boek 1 BW

Art. 2, lid 6 AWR stelt geregistreerde partners gelijk met gehuwden

2. Geregistreerde partners
Titel 5A, Boek 1 BW, art. 80a e.v.

Samenwonenden, die kiezen voor partnerschap.

Art. 1.2, lid 1, onderdeel b:

- Ongehuwd meerderjarig
- 6 maanden onafgebroken samenwonen
- op hetzelfde adres officieel ingeschreven
- ervoor kiezen om als partner te worden aangemerkt..

Ingevolge **art. 1.3** kan elk jaar gekozen worden om als partner te worden aangemerkt.

De woning kwalificeert als eigen woning is **art. 3.112**, Eigenwoningforfait, van toepassing.

Als gevolg hiervan dienen de partners het eigen woningforfait aan te geven, maar kunnen zij de financieringsrente op grond van **artikel 3.120** in aftrek brengen. Hierbij kunnen beide partners er voor kiezen dat ofwel de man dan wel de vrouw het gehele eigenwoningforfait aangeeft en daarbij ook de gehele hypotheekrentelast in aftrek brengt. Ook kan ervoor worden geopteerd om ieder een gedeelte aan te laten geven tot een totaal van 100%, **art. 2.14**.

ANTWOORD 1B

Met betrekking tot het eventueel verschuldigd zijn van schenkingsrecht kan worden opgemerkt dat staande het huwelijk omzetten van de huwelijksvoorwaarden in een algehele gemeenschap niet gezien wordt als het doen van schenking. De Hoge Raad heeft dat in **arrest NJ 1972, 136** bepaald. Analoog hieraan kan worden gesteld dat hetgeen geldt voor de algehele gemeenschap overeenkomstig geldt voor de beperkte gemeenschap.

Indien bij het einde van het huwelijk de gemeenschap ongelijk wordt verdeeld zal sprake zijn van een schenking die leidt tot verschuldigdheid van schenkingsrecht. Dit is anders als de schenking zijn grondslag vindt in de voldoening aan een natuurlijke verbintenis of als afkoop van alimentatie moet worden beschouwd.

ANTWOORD 1C

Mia en Rob.

Na het beëindigen van de relatie kan niet langer worden gesteld dat sprake is van een eigen woning op grond van **artikel 3.111, 1e lid**. Maar Rob mag gedurende twee jaar de woning als eigen woning aanmerken indien deze Mia als hoofdverblijf (anders dan tijdelijk) ter beschikking staat, **art. 3.111 lid 4**. Dit betekent dat de hypotheekrente nog steeds aftrekbaar is in box 1. Na twee jaar valt voor Rob de woning niet meer in box 1 maar valt de waarde van de woning onder de regels van Box III, de schuld kan van deze waarde in aftrek worden gebracht (Alleen indien Mia het gehele pand nog niet in volledige eigendom heeft verkregen). De hypotheekrente is niet langer aftrekbaar in Box I. Voor het gedeelte van Mia geldt dan nog wel de eigenwoningregeling.

Lola en Rob.

Uit de casus blijkt niet of zij samenwonenden zijn die kiezen voor partnerschap, ingevolge **art. 1.2, lid 1, onderdeel b**.

Ingevolge **art. 1.3** kan elk jaar gekozen worden om als partner te worden aangemerkt.

Hebben zij niet gekozen voor fiscaal partnerschap, dan worden de aftrekbare kosten van de woning bepaald door de op ieder van hen drukkende schulden die zij zijn aangegaan ter verwerving van de eigen woning, **art. 3.121**. De voordelen uit de woning worden voor elk van hen in aanmerking genomen naar de mate waarin zij op grond van **artikel 3.111 Wet IB, eerste lid** van de woning gerechtigd zijn, **art. 3.115 Wet IB**.

Zijn zij wel fiscaal partners dan kunnen zij kiezen wie van hen het gehele eigenwoningforfait aangeeft en daarbij ook de gehele hypotheekrentelast in aftrek brengt. Of kunnen zij opteren om ieder een gedeelte aan te laten geven tot een totaal van 100%, **art. 2.14**.

ANTWOORD 1D

Mia en Rob

Na de scheiding wordt het huis aan Mia toebedeeld. De verdeling van de huwelijksgemeenschap levert ingevolge **art. 3 lid 1 ond. b WBR** geen belastbare verkrijging op.

Lola en Rob

Er is sprake van een eenvoudige gemeenschap in de zin van **titel 7 Boek 3 BW**. In principe is sprake van een belaste verkrijging. De aandelen van Lola en Rob liggen buiten de bandbreedte van 40-60% waardoor **art. 15 lid 1 ond.g WBR** niet toepasselijk is. Ingevolge **art. 7 WBR** wordt Rob geacht voor het geheel te hebben verkregen maar **art. 12 WBR** bepaalt dat de waarde wordt verminderd met de waarde van het aandeel dat Rob al had. Rob zal overdrachtsbelasting moeten betalen over (100% minus 70%) 30% van de waarde van het huis in het economisch verkeer.

Vraag 2 (Huwelijksvermogensrecht)

(10 punten)

De heer en mevrouw Feldt zijn 30 jaar gehuwd. Meneer Feldt is Opticien en had voor zijn huwelijk al een goedlopende brillenzaak. Inmiddels heeft hij er drie in Zuid-Holland. De winkels zijn ondergebracht in een BV-structuur. Bij het huwelijk heeft het echtpaar besloten huwelijksvoorwaarden op te laten stellen waarbij de vermogens gescheiden zouden blijven. Daarnaast is een Amsterdams verrekenbeding opgenomen zonder vervalbeding.

Het vermogen van de heer Feldt bedraagt in 2004 EUR 2.000.000. Mevrouw heeft nog altijd geen vermogen. Aan het verrekenbeding is nooit uitvoering gegeven.

- a. Indien het echtpaar besluit te scheiden, hoe zal dan moeten worden omgegaan met het niet uitgevoerde periodieke verrekenbeding (betrek in uw antwoord ook de jurisprudentie)? (4 punten)
- b. Het echtpaar blijft bij elkaar en vraagt u om advies met betrekking tot hun huwelijksvermogensregime in het kader van een optimale estate planning. Betrek in uw advies de civiele en fiscale aspecten. (3 punten)
- c. Leg het verschil uit tussen de algehele gemeenschap van goederen en het finaal verrekenbeding. Geef ook de voor- en nadelen. (3 punten)

ANTWOORD 2A

Indien tijdens het huwelijk geen periodieke verrekening heeft plaatsgevonden zal bij echtscheiding alsnog verrekening dienen plaats te vinden, **art. 1:141, eerste lid BW**. De arresten Rensing-Polak (HR 19 januari 1996, NJ 1996/17) en Bal-Keller (HR 3 oktober 1997, NJ 1998/383) geven richtlijnen om te bepalen welke vermogensbestanddelen in de verrekening moeten worden betrokken en dus bij helfte moeten worden verdeeld. Verdeeld moet worden het nog onverdeelde inkomen, de beleggingen gedaan met overgespaard inkomen uit eerdere jaren en de opbrengsten (inkomsten en waardeinstijging) van die beleggingen. Waardeinstijgingen van privé-goederen blijven buiten beschouwing. De inkomsten uit de privégoederen dienen wel te worden verrekend.

Rensing-Polak (HR 19 januari 1996, NJ 1996/617)

Uitsluiting gemeenschap met verrekenbeding.

- *Beroep op vervalbeding in beginsel onaanvaardbaar.[vervaltermijn was 3 maanden]*
- *Geen aanspraken op de pensioenrechten van de man, pensioenrechten worden niet beschouwd als zuivere inkomsten.*
- *Zuivere inkomsten moeten verrekend, de zogenaamde besparingen.*
- *Beleggingen gefinancierd door besparingen en de daaruit voortvloeiende vermogensvermeerderingen/verminderingen.*

Bal-Keller (HR 3 oktober 1997, NJ 1998/383)

Uitsluiting van gemeenschap, met AVB. Geen vervalbeding. Bij einde huwelijk heeft nooit verrekening plaatsgevonden. Man heeft tijdens huwelijk geërfd, moet dit verrekend worden.

- *Redelijkheid en billijkheid bepalen dat aan einde huwelijk afgerekend dient te worden.*
- *Vermogensvermeerdering afkomstig uit besparingen moet verrekend worden.*
- *Inkomsten uit privé-goederen, zoals een erfenis moeten verrekend worden.*
- *Waardestijgingen van buiten de verdeling blijvende privé-goederen die geen inkomsten hebben opgeleverd, worden **niet** verrekend.*

In de arresten van 2 maart 2001/283, 284 is beslist dat de verrekenplicht zich mede uitstrekt tot **niet** uitgekeerde ondernemingswinsten uit een eenmanszaak enz., alsmede niet uitgekeerde winsten uit een B.V. voor zover dit niet de voortzetting van het bedrijf belemmert.

Het bedrijf wordt door heer Feldt in de vorm van een BV gedreven.

Civiel

In casu betekent dit dat de aan de heer Feldt toebehorende BV's niet in de verrekening worden betrokken indien deze is voor meer dan 50% gefinancierd met privévermogen van de heer Poort (voor het huwelijk).

Het bedrijf wordt uitgeoefend in de vorm van een B.V. dus zal allereerst gekeken moeten worden naar hoe de B.V. aandelen zijn gefinancierd. Is dit gebeurd met overgespaarde inkomsten dan zou de volledige waarde van de aandelen verrekend moeten worden. Is dat niet het geval dan zijn de B.V.-aandelen privévermogen van de heer Poort maar zal nog wel rekening moeten worden gehouden met eventuele

reserves in de B.V. ontstaan door niet uitgekeerde dividenden. Er zou reden kunnen zijn om die reserves – als niet uitgekeerde inkomsten – toch te verrekenen. Zijn de aandelen gefinancierd door inbreng van een eenmansbedrijf dan zou eveneens reden bestaan (een gedeelte van) de waarde van de aandelen te verrekenen.

Art. 1:141 BW, vierde lid bepaalt in dit verband dat indien een echtgenoot in staat is te bepalen dat winsten van een niet op zijn eigen naam uitgeoefende onderneming hem rechtstreeks toekomt, en een verrekenbeding is opgenomen dat ondernemingswinsten omvat dat de niet uitgekeerde winsten uit de onderneming in aanmerking worden genomen bij de vaststelling van de verrekenplicht. De niet uitgekeerde winsten worden in de verrekening betrokken voorzover dit in het maatschappelijk verkeer als redelijk wordt beschouwd.

Fiscale gevolgen van de vordering op heer Feldt.

Contante betaling van de schuld door het onttrekken van gelden aan het ondernemingsvermogen van de BV.

- De gelden worden onttrokken door de aanmerkelijkbelanghouder, dat is een uitdeling, een regulier voordeel in de zin van art. 4.12, onder a, tarief 25%.

Verrekening van de schuld van meneer met de vordering van mevrouw vallen in Box 3 tegen elkaar weg.

ANTWOORD 2B

De heer en mevrouw Feldt zouden hun huwelijksgoederenregime kunnen wijzigen door over te gaan naar een bepaalde of een algehele gemeenschap van goederen. Ook zouden zij de koude uitsluiting kunnen handhaven maar in de huwelijkse voorwaarden een definitief verrekenbeding kunnen opnemen.

Indien bij die gelegenheid het periodiek verrekenbeding wordt opgeheven zal tussentijds de balans moeten worden opgemaakt om te kunnen vaststellen wat de hoogte van de vordering uit hoofde van het periodiek verrekenbeding is. De omvang van de vordering kan worden vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst. Wordt de vordering op een hoger bedrag vastgesteld dan reëel is, dan is sprake van een schenking en is schenkingsrecht verschuldigd.

Bij een algehele gemeenschap van goederen zijn beide echtelieden tijdens het huwelijk ieder voor de helft gerechtigd tot het vermogen. Bij echtscheiding zal dan

ook alles moeten worden gedeeld. De overgang van koude uitsluiting naar een algehele gemeenschap van goederen leidt niet tot het verschuldigd worden van schenkingsrechten (HR 28 januari 1959, BNB 1959/122). De vermogensrechtelijke gevolgen van de overgang naar de algehele gemeenschap van goederen kunnen door legitimerissen met een beroep op hun legitieme niet teniet gedaan worden. Bij een finaal verrekenbeding bestaat tijdens huwelijk geen goederenrechtelijke gemeenschap. Bij het einde van het huwelijk ontstaat er een vordering tot verrekening als was er een gemeenschap van goederen. In beginsel bestaat deze vordering ook bij echtscheiding tenzij in het finaal verrekenbeding is opgenomen dat deze uitsluitend werkt bij overlijden. Uitsluitend indien het gaat om een wederkerig verplicht werkend finaal verrekenbeding heeft het uitvoeren van een finaal verrekenbeding geen schenkings- of successierechtelijke consequenties. In het nieuwe erfrecht zou het finaal verrekenbeding gezien kunnen worden als een quasi-legaat waardoor het bedrag van de verrekenvordering in aanmerking moet worden genomen bij de bepaling van de legitimaire massa. Art. 9 Succ.w. is hier niet van toepassing.

ANTWOORD 2 C

Bij **a.g.v.g.** is alles gemeenschappelijk. Als één van de echtgenoten overlijdt dan is de helft al van de ander op basis van het huwelijksvermogensrecht. Bij het verplicht wederkerig verrekenbeding is er geen gemeenschap, alles is privé, er staat een muur tussen de vermogens. Maar je doet net alsof er een gemeenschap is en dit moet je behandelen als een a.g.v.g.

Bij een finaal verrekenbeding is er geen sprake van **verdeling**. Er zijn twee gescheiden vermogens! Dit is dus anders bij de a.g.v.g.

Vraag 3 (Erfrecht)
(10 punten)

Meneer (62 jaar) en mevrouw (60 jaar) de Laat zijn gehuwd en hebben een dochter Trees (35 jaar). Meneer de Laat overlijdt in 2004. Hij heeft een vruchtgebruiktestament waarin is bepaald dat mevrouw het vruchtgebruik van de nalatenschap verkrijgt. Trees wordt daarbij als erfgenaam aangewezen onder de verplichting het vruchtgebruik van de nalatenschap uit te keren. De nalatenschap bedraagt EUR 700.000.

- a. Bereken het verschuldigde successierecht. (3 punten)
- b. Welk fiscaal voordeel beoogt men te behalen met behulp van dit testament? (3 punten)
- c. Indien mevrouw de Laat nadien overlijdt, is artikel 10 Succ.w. 1956 hier dan van toepassing? (4 punten)

ANTWOORD 3A

Mevrouw de Laat verkrijgt het vruchtgebruik van de nalatenschap. Het vruchtgebruik wordt gewaardeerd aan de hand van de artikelen 21 lid 8 Succ.w. jo art. 5 en 10 Uitv. Besl. Succ.w.

$6\% \times 10 \times € 700.000 = 420.000$. De vrijstelling voor mevrouw de Laat bedraagt €496.324 zodat mevrouw geen successierecht betaalt.

Trees wordt belast naar een verkrijging van $€700.000 - 420.000 = € 280.000$

Het successierecht voor Trees bedraagt ingevolge art. 24 lid 1 jo art. 32 Succ.w.:

Verkrijging	€ 280.000	
Het recht tot	€ <u>169.650</u> -/-	€ 20.568
19% over het meerdere	€ 110.350	€ <u>20.966</u> +
		€ 41.534

ANTWOORD 3B

De langstlevende verkrijgt het vruchtgebruik van de nalatenschap. De kinderen worden daarbij als erfgenamen aangewezen onder de verplichting aan de langstlevende als legaat van vruchtgebruik van de nalatenschap uit te keren.

Hiermee wordt bereikt dat de eventuele waardegroei van de vermogensbestanddelen de kinderen vanaf het overlijden van de eerststervende ten goede komt. Terwijl voor de langstlevende sprake is van een soort van tijdelijke eigendom.

ANTWOORD 3C

Hoofdregel van art. 10 is: als tijdens het leven vermogen wordt over gedragen met behoud van vruchtgebruik dan is er belasting verschuldigd.

Al wat...verkregen. art. 10 is niet van toepassing, daar het vruchtgebruik tot stand werd gebracht door een rechtshandeling waarbij meneer de Laat partij was.

Mevrouw de Laat was geen partij bij de rechtshandeling. Zij heeft het vruchtgebruik geaccepteerd maar dit is een irrelevante rechtshandeling.

Ook lid 2 is hier niet van toepassing, ook hier geldt dat mevrouw de Laat geen partij was bij de rechtshandeling.

Art.10 Succ.w. gaat over de omzetting van eigendomsrechten in vruchtgebruik. Art. 10 belast deze constructie niet, dit artikel is niet van toepassing op het normale vruchtgebruiktestament!

De verkrijging van de kinderen bij het overlijden van mevrouw de Laat (de aanwas) is daarom onbelast.

Vraag 4 (Erfrecht)
(10 punten)

Het echtpaar Valentino heeft een dochter en een zoon. De zoon is lichamelijk en geestelijk zwaar gehandicapt. De artsen hebben aangegeven dat zijn levensvooruitzichten zeer somber zijn.

De ouders besluiten een testament te laten opstellen maar willen hun zoon niet onterven. Zij komen bij u voor advies.

- a. welke testamentvariant kunt u hun aanbevelen? (5 punten)
- b. Wat zijn de successierechtelijke voor- en nadelen van dit testament? (5 punten)

ANTWOORD VRAAG 4A

Het ligt hier voor de hand dat de zoon vroegtijdig vóór zijn zuster zal overlijden. De zoon heeft zelf geen kinderen. De ouders kunnen er voor kiezen een fidei-commis-de-resduo-testament laten opstellen. De zoon wordt hierbij voor een bepaald gedeelte tot erfgenaam benoemd, onder de last van een fidei-commis-de-resduo. De zoon is bezwaard erfgenaam. Zijn zuster wordt tot verwachter van het erfdeel van haar broer benoemd. De zoon mag wel het geërfde vermogen vervreemden en opmaken.

WETTEKST ART. 4:141???

ANTWOORD VRAAG 4B

Voordeel: bij het overlijden van de zoon, wordt zijn zus geacht te verkrijgen van de ouder en niet van haar broer. Het voordeel is hierin gelegen dat het tarief 5% tot 27% bedraagt in plaats van 26% tot 53%.

Nadeel: over hetzelfde vermogen kan twee keer heffing plaats vinden. Daarnaast is het mogelijk dat waardeinstijgingen van het vermogen volledig bij de zoon plaatsvinden en dit aanleiding kan geven tot aanvullende heffing.

Vraag 5 (Vermogensoverheveling)

(10 punten)

Het schenkingsrecht is per 1 januari 2003 aanzienlijk gewijzigd.

Geef de belangrijkste verschillen aan tussen het oude en het nieuwe schenkingsrecht.

Per 1 januari 2003 is het schenkingsrecht in Boek 7 BW, art. 175 ev. geregeld.

1.. Er zijn nu drie soorten schenkingsovereenkomsten:

- Obligatoir
- Liberatoir (kwijtschelding). Dit was een materiële schenking en niet toegestaan in het oude recht.
- Vaststellingsovereenkomst (afspraken met de fiscus). Iets wat een vaststellingsovereenkomst is hoeft geen schenking te zijn. Het moet ook getoetst worden aan de overige vereisten van art. 7:175 BW.

2. Art. 7:186 lid 2 BW: de gift. Dit is een ruimer begrip dan schenking. Het verschil is dat iedere handeling, in plaats van alleen overeenkomsten, hieronder valt. Dus iedere schenking is een gift, maar niet iedere gift is een schenking.

3. Systematiek

In het oude recht was een notariële akte vereist, tenzij...

In het nieuwe recht is de notariële akte niet vereist, tenzij:

1. art. 7:176 BW misbruik van omstandigheden. De begiftigde moet het tegendeel bewijzen.
2. art. 7:177 BW Schenking bij dode.

Bijvoorbeeld schuldgerekenning uit vrijgevigheid. Hierbij zijn er twee leren:

- er is pas schenking bij overlijden van de gever,
- de schenking ontstaat op het moment van de vrijgevigheid. Hierbij is

het raadzaam om voor de zekerheid een notariële akte te maken.

III. de schenking is herroepelijk. Dit kan voorwaardelijk of onvoorwaardelijk zijn. De herroepelijkheid moet wel worden aangegeven.

Vraag 6 (overheveling van ondernemingsvermogen)

(10 punten)

De heer Verhagen heeft een Cd-fabriek en een aantal winkels waar de cd's en dvd's worden verkocht. Deze activiteiten heeft hij ondergebracht in verschillende B.V.'s. De heer Verhagen is enig aandeelhouder van de moedermaatschappij (holding) waar deze B.V.'s in zijn ondergebracht.

Hij is 20 jaar geleden gescheiden en heeft drie kinderen, Charlotte, Marc en Bas. Charlotte woont in Nederland, Marc is als diplomaat werkzaam in Frankrijk en is binnenlands belastingplichtig voor de IB 2001. Bas woont in Spanje.

De heer Verhagen komt, zonder ooit een testament te hebben gemaakt, in januari 2004 te overlijden.

- a. Kunt u aan de kinderen uitleggen wat de fiscale gevolgen zijn met betrekking tot de inkomstenbelasting ter zake van de aandelen in de holding? (5 punten)
- b. Wat kunt u de kinderen adviseren indien zij van plan zijn de aandelen op korte termijn te verkopen? (5 punten)

ANTWOORD VRAAG 6A

Het overlijden van de heer Verhagen kan in het kader van het aanmerkelijk belang-regime gezien worden als een vervreemding. Zie hiervoor art. 4.16, lid 1, onder e Wet IB 2001. Het verschil tussen de verkrijgings- en de vervreemdingsprijs van de aandelen die worden nagelaten door de heer Verhagen wordt onderworpen aan een heffing van 25% inkomstenbelasting. Nu een reële tegenprestatie ontbreekt zal voor de vervreemdingsprijs worden aangeknoopt bij de waarde in het economisch verkeer. Zie art. 4.22, lid 1 Wet IB 2001.

Op grond van art. 4.17, lid 1 wet IB 2001 is doorschuiving van de aanmerkelijk-belang-claim mogelijk. Dit artikellid bepaalt dat de overgang krachtens erfrecht alsmede de verdeling van een nalatenschap binnen twee jaren na het overlijden van de erflater niet als vervreemding wordt aangemerkt, mits de verkrijger binnenlands belastingplichtige is en de verkregen aandelen geen deel uitmaken van het vermogen van een voor zijn rekening gedreven onderneming.

Dit betekent dat Charlotte en Marc kunnen doorschuiven en hoeft dus niet over de aandelen te worden afgerekend.

Voor Bas ligt de situatie anders omdat hij niet in Nederland woont maar in Spanje. Hij is buitenlands belastingplichtige. Art. 4.17, lid 1, Wet IB 2001 stelt de eis dat de verkrijger binnenlands belastingplichtige moet zijn. Bas kan niet doorschuiven maar moet afrekenen. Er wordt dan een conserverende aanslag opgelegd. Er wordt uitstel van betaling voor de duur van tien jaar verleend en er moet zekerheid worden gesteld. Zie art. 25, lid 8 Inv. wet. Indien de aandelen in die tien jaar niet worden vervreemd en aan een aantal andere eisen wordt voldaan, wordt kwijtschelding verleend voor de in de conserverend aanslag opgenomen inkomstenbelasting. Zie art. 26, lid 2 Inv. wet (art. 26, lid 3 Inv. wet).

ANTWOORD VRAAG 6B

Het is dan beter dat de kinderen gebruik maken van de mogelijkheid om te verzoeken om afrekening, art. 4.38, lid 1 Wet IB 2001. Dan zal voor het successierecht een reële schuld in aftrek kunnen worden gebracht ter grootte van 25% van het verschil tussen vervreemdings- en verkrijgingsprijs. Indien echter van deze mogelijkheid geen gebruik wordt gemaakt, zal op grond van art. 20, leden 5 en 6 SW slechts 6,25% van het verschil tussen vervreemdings- en verkrijgingsprijs als latente belastingschuld in aftrek mogen worden gebracht. Nu de erfgenamen op korter termijn toch geconfronteerd zullen worden met een inkomstenbelastingclaim bij verkoop, kunnen zij deze nu beter vooruithalen, zodat dit tot vermindering van successierecht leidt.

Vraag 7 (Bedrijfsopvolging)

(10 punten)

De heer Donder (62 jaar), weduwnaar, heeft een dochter Caroline. De heer Donder heeft 100% van de aandelen van Donder Makelaars B.V., welke vennootschap hij zelf ooit voor 25.000 Euro heeft verkregen. De waarde van de aandelen is EUR 1.200.000. In de onderneming zitten vrije beleggingen ter waarde van EUR 200.000. Meer vermogen heeft de heer Donder niet. Op 1 april 2004 komt de heer Donder plotseling te overlijden. Caroline wil de onderneming voortzetten.

- a. Wat zijn de gevolgen voor de inkomstenbelasting wanneer Caroline de onderneming daadwerkelijk voortzet? (Ga er daarbij vanuit dat zij er voor kiest op dit moment zo min mogelijk belasting te betalen) (5 punten)

- c. Bereken het door Caroline verschuldigde successierecht. (5 punten)

Antwoord

- a. Caroline verkrijgt de aanmerkelijkbelangaandelen op grond van het testament van haar vader. Het betreft hier een aanmerkelijk belang in de zin van **art. 4.6 Wet IB 2001**. Op grond van **art. 4.16, lid 1, onder e Wet IB 2001** wordt de verkrijging onder algemene titel gezien als een vervreemding. De aandelen moeten worden gewaardeerd naar de waarde in het economisch verkeer, **art. 4.22 Wet IB 2001**. Deze waarde bedraagt € 1.200.000. Ingevolge **art. 4.17 Wet IB 2001** kunnen de aandelen worden doorgeschoven indien Caroline binnenlands belastingplichtig is en de verkregen aandelen geen deel uitmaken van het vermogen van een voor zijn rekening gedreven onderneming of tot het resultaat uit een werkzaamheid van hem behoren.

- b. Voor het successierecht kan Caroline, bij daadwerkelijke voortzetting van de onderneming, een beroep doen op een aantal faciliteiten. **Art. 24, lid 4 Succ.w.** bepaalt dat de waarde van in de verkrijging begrepen ondernemingsvermogen in aanmerking wordt genomen voor de waarde in het economisch verkeer van dat vermogen inclusief de goodwill, maar voor tenminste de liquidatiewaarde. Indien de liquidatiewaarde hoger is dan de waarde in het economisch verkeer kan het verschil van die waardes op grond van het eerste lid van **art. 35c Succ.w.** buiten beschouwing blijven indien de

onderneming gedurende een periode van tenminste vijf jaar wordt voortgezet door Caroline (voorwaardelijk onbelaste geconserveerde waarde). Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van de 30% regeling ingevolge **art. 35c lid 2 Succ.w.** Tenslotte kan het resterende ondernemingsvermogen op verzoek worden aangemerkt als te conserveren waarde (belast geconserveerde waarde). Ten aanzien van het hierop betrekking hebbende successierecht kan rentedragend uitstel van betaling worden verkregen voor een periode van tien jaar.

Afgetrokken kan worden de IB-latentie van 6,25% (art. 20 lid 6, ond.d Succ.w.

Waarde van de aandelen, art. 21 lid 4:	1.200.000
Belastinglatentie, art. 20 lid 5 en 6	<u>73.437</u>
6,25% x (€ 1.200.000-/-25.000)	1.126.562

art. 35b en 35c Succ.w. jo art. 7a UR Succ.w.:

15% x € 1.200.000 = € 180.000.

In casus zijn de vrije beleggingen € 200.000.

De vrijstelling bedraagt dan € 1.200.000-/-€20.000 x30%=	<u>354.000</u>
	772.562

Belastbare verkrijging	772.562	
Tot	<u>339.293-/-</u>	52.800
23% over het meerdere	433.269	<u>99.657+</u>
		142.452

Vraag 8 (Internationale aspecten)
(10 punten)

Jeroen Bosch woont met zijn vrouw en kinderen sinds zes jaar in België. Zij hebben de Nederlandse nationaliteit. Jeroen komt door een ongelukkige duik in zijn zwembad om het leven. Tot zijn nalatenschap behoren de volgende goederen:

- Het woonhuis in België
  - Een bankrekening in België
  - Een tweede huis in Frankrijk
  - Een aandelenpakket in een Nederlandse onroerend-goed B.V.
- a. Geef aan welke landen op basis van welke beginselen successierecht heffen. (3 punten)
- b. Geef aan de hand van het BvDB 2001 aan hoe Nederland een vermindering verleent voor dubbele belasting. (3 punten)
- c. Waarom zou het een voordeel zijn als Nederland en België een verdrag zouden hebben? (4 punten)

ANTWOORD VRAAG 8A

Jeroen Bosch had de Nederlandse nationaliteit en was nog geen tien jaar weg uit Nederland; Nederland zal wereldwijd heffen op basis van het nationaliteitscriterium, art. 3 lid 1 SW.

Jeroen woonde in België zodat op grond van het woonplaatsbeginsel België wereldwijd mag heffen.

Frankrijk mag heffen basis van het situs- of liggingsbeginsel omdat het tweede huis daar ligt.

ANTWOORD VRAAG 8B

Het BvdB 2001 is van toepassing in de situatie dat een verdrag ontbreekt. Tussen Nederland en België, noch met Frankrijk is een in werking zijnd successieverdrag gesloten.

Volgens **art. 1 BvdB 2001** heeft het besluit ook betrekking op het successierecht.

Art. 47 lid 1 BvdB 2001 bepaalt dat Nederland een vermindering verleent voor in het buitenland gelegen situsgoederen, zoals deze worden gedefinieerd in de zin van

het BvdB 2001. **Art. 47 BvdB** omvat de echte woonplaats en de fictieve woonplaats, o.b.v. de tien jaren regeling.

De vermindering heeft derhalve betrekking op de woning in België en de vakantiewoning in Frankrijk. De vermindering bedraagt het laagste van twee bedragen. Het eerste is het in het buitenland feitelijk over de genoemde bestanddelen geheven successierecht, het tweede het Nederlandse successierecht dat toe te rekenen valt aan deze vermogensbestanddelen. Deze verrekeningsmethode wordt de ordinary credit-methode genoemd.

Vervolgens verleent Nederland nog een ordinary credit op basis van **art. 48 lid 1 BvdB 2001**. Deze verrekening heeft betrekking op de belasting die in het buitenland verschuldigd is, omdat Nederland de tienjarenregeling toepast ten aanzien van zijn onderdanen. De verrekening heeft betrekking op de bankrekening bij de Belgische Bank en op het pakket aandelen in de Nederlandse onroerend goed B.V. Hierover zou namelijk geen Belgisch successierecht geheven zijn, indien de heer Schrama daadwerkelijk in Nederland zou zijn overleden.

ANTWOORD VRAAG 8C

De afwezigheid van een verdrag kan aanleiding geven tot dubbele belasting doordat landen verschillende grondslagen hanteren of deze anders interpreteren of vermogensbestanddelen verschillend kwalificeren. De betreffende landen kunnen bij het ontbreken van een verdrag een eenzijdige regeling ter voorkoming van dubbele belasting opstellen. Het voordeel van een verdrag ligt hierin dat landen toewijzingsregels opstellen waarin is bepaald welk land over welke inkomsten mag heffen waardoor heffing van dubbele belasting wordt voorkomen. Een van beide landen mag dan heffen. Een eenzijdige regeling kan dubbele heffing niet altijd voorkomen omdat ieder land zijn eigen regels bepaalt.

Vraag 9 (Internationale aspecten)
(10 punten)

Mevrouw Zwemmer schenkt, tijdens haar woonachtigheid in Nederland, aan haar kinderen een aanzienlijk bedrag. Vlak daarna emigreert ze naar Frankrijk. Twee maanden na emigratie komt mevrouw Zwemmer door een verkeersongeval om het leven.

Levert deze schenking heffing op? Licht toe.

Ingevolge **art. 12 Succ.w.** worden schenkingen gedaan binnen 180 dagen voor het overlijden van de erflater geacht door overlijden te zijn verkregen. Mevrouw Zwemmer wordt geacht ten tijde van het overlijden in Nederland te wonen, **art. 3 Succ.w.**

Haar kinderen zijn erfgenaam. Dit heeft tot gevolg dat de waarde van de schenking wordt opgeteld bij zijn overige verkrijgingen. In verband met progressie van het tarief kan dat leiden tot een aanmerkelijk hogere heffing. Ook de voor het schenkingsrecht geldende vrijstelling vervalt, met uitzondering van de eenmalige verhoogde vrijstelling van **art. 33 lid 1 ten 5 Succ.w.**

Conclusie: art. 12, derde lid, ond. 1 verklaart het eerste lid niet van toepassing op de eenmalig verhoogde vrijstelling van de kinderen. Over dat bedrag is dus geen schenkingsrecht, noch successierecht verschuldigd (er is ook geen verrekening mogelijk).

Terzijde: het in het verleden geheven schenkingsrecht kan worden verrekend met het te betalen successierecht, omdat het bepaalde in art. 10 leden 4 en 5 van overeenkomstige toepassing is.

Doel van deze bepaling is te voorkomen dat schenkingen in zicht van overlijden worden gedaan, teneinde een progressievoordeel te behalen en/of van vrijstellingen voor het recht van schenking te kunnen profiteren.

Je kunt je afvragen of dit rechtvaardig is. Veronderstelt zou kunnen worden dat de schenking niet binnen de Nederlandse rechtssfeer gezien de essentie en strekking van de bepaling.

Vraag 10 (Trust)
(10 punten)

In 1998 heeft de Hoge Raad een aantal arresten gewezen inzake de afzondering van vermogen in een trust door een in Nederland wonende persoon.

- a. Geef aan welke rechtsregel de Hoge Raad hanteerde in deze arresten. (2 punten)
- b. Zou het nog zinvol zijn voor een in Nederland woonachtige persoon om vermogen over te dragen aan een trust? Zo ja, geef een voorbeeld. (4 punten)
- c. Ten aanzien van de trust wordt gesproken van dubbele eigendom. Wat wordt hiermee bedoeld en welke partijen zijn daartoe gerechtigd. (4 punten)

ANTWOORD

- a. in HR 18 november 1998, BNB 1999/35, 36 en 37 wordt bepaald dat een afzondering om niet van vermogen door een in Nederland woonachtige persoon aan een irrevocable discretionary trust moet worden aangemerkt als een voor het schenkingsrecht belastbare schenking tegen het hoogste tarief. Aan de letter of wishes dient daarbij geen betekenis te worden toegekend.
- b. Deze persoon woont in Nederland en richt een irrevocable discretionary trust op. Hij brengt geen vermogen in de trust om niet maar om baat. Op deze manier is er geen sprake van schenking. Bijvoorbeeld een uitvinder die een octrooi heeft aangevraagd kan deze verkopen aan de Trust zodat de waardeangroei van het octrooi bij de trusteees terechtkomt.
- c. Dubbele eigendom ten aanzien van het trustvermogen houdt in dat de trustee eigenaar is van het trustvermogen volgens de regels van common law (legal ownership). De beneficiaries hebben ook een bepaald eigendomsrecht, beneficial of equitable ownership, al komt dit niet tot zijn recht in een discretionary trust. Zij hebben slechts een verwachting.